

Dokumenty a publicistika 21

 Česká televize

Obsah

Společenský dokument

Sólomatky --- Na vlastní duši --- Znásilnění pod kůží
Neposlušní --- Vytrvalí 1 – 3 --- Industrie --- Ztracený břeh
Kiruna – překrásný nový svět

Portréty

Pouta, co nelze zpřetrhat --- Chůze lesem
Tahle doba není pro nás --- Krása na prodej

Velká výročí a historie

Svatá kněžna Ludmila --- Václav II. – cesta ze stínu
LEGIE 100 – Sibiřská anabáze --- LEGIE 100 – Slovenská válka
Pravěké dámy a princové
Svatopluk – král Moravanů a Slovanů

Politický dokument

Umění disentu --- Válka obrazů

Aktuální dokument

Škola v bodě nula --- Živnostníci v karanténě aneb holé zadky? 2
Boj o děti

Publicistika

Premiéry

Českem na koňském hřbetu --- Pečení na neděli

Pokračování oblíbených pořadů

Krajinou domova III --- Příběhy 20. století III
Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli IV
Bydlet jako...V --- Všechno, co mám ráda
Krotitelé dluhů V --- Herbář IX --- Bedekr V

Na podzim v kině

Jednotka intenzivního života --- Láska pod kapotou
Sny o toulavých kočkách --- Manželství

Společenský dokument

Sólomatky

V České republice je přibližně dvě stě tisíc domácností, kde žijí děti pouze s jedním z rodičů. Tato poměrně velká skupina je jednou z nejohroženějších sociálních skupin, ať už chudobou, nebo sociálním vyloučením. Složitou životní situaci sólorodičů navíc prohloubila aktuální covidová krize. Dokumentární film představuje tři samoživitelky, které se nacházejí v různých obdobích sólomateřství. Každé období s sebou nese určité problémy, které hrdinky ve filmu musí řešit. Eva se rozvádí a shání v Praze byt na pronájem, Alena je rok po rozvodu a řeší peníze na každodenní žití a Nora je pět let od rozvodu a užívá si „single“ života do chvíle, než si její bývalý manžel najde novou ženu. Hrdinky jsou z různých sociálních vrstev, aby co nejlépe reprezentovaly širokou škálu sólo matek. Jsou to hrdinky, silné ženy, které situaci čelí s humorem a optimismem.

scénář a režie: Erika Hníková
dramaturgie: Ivana Milošević Pauerová
kamera: Adam Olša / **výkonný producent:** Jiří Vlach / **kreativní producentka:** Alena Müllerová

Na vlastní duši

Obyčejný svět v jeho denních podobách je pro některé lidi s vážnou psychickou nemocí složitá a nežitelná místo. Naopak psychiatrická nemocnice je pro mnohé místo bezpečné, a proto mnozí pacienti jen těžko hledají motivaci nemocnici opustit. Dokument Na vlastní duši diváky provede šesti životními cestami lidí s podobnou diagnózou.

Každá z cest vede jinam. Autoři dokumentu představují lidi s vážnějším spektrem psychiatrických diagnóz, kteří všemi dosavadními prezentačními sítěmi propadali. Sledovali jejich cestu k propuštění do „normálního“, běžného života. To, kam jdou, jak se vypořádávají s běžnou denní rutinou, i to, proč se případně do nemocnic vrací. Filmaři začali pracovat se šesti pacienty, kteří byli vybráni vnitřními i vnějšími týmy reformy k propuštění a terminologicky se z nich stali klienti sociálních služeb. Se dvěma se v půli cesty natáčení museli rozloučit, protože „na svobodě“ byl kvůli jejich nemoci svět příliš těžké místo k životu.

Dokument představuje i řadu lidí z nemocnic a z terénu. Všichni mají jednoho společného jmenovatele: starost o pacienta (klienta) a všichni to s ním myslí dobře. Co je ale dobře, je ryze individuální a navíc se dobro v čase a situaci mění. Pokud má psychicky nemocný člověk rodinu, přátele, funkční sociální vazby, ekonomické zázemí, žije se mu násobně lépe a má větší šanci se s denními starostmi vypořádávat. Problémem je, že je to právě vážná psychiatrická diagnóza, která ho o vše z toho dokáže rázem připravit. Zcela nové komunikaci se učí jak zdravotnický,

tak sociální personál – zejména té společné, kde zdravotníci mají zažitou ochranu pacienta a sociální pracovníci dbají na svobodu klientů. Co je vhodné pro jednoho, není vhodné pro druhého. Co je vhodné pro jednoho teď, není pro něj vhodné jindy. Sama reforma jednoho segmentu zdravotnictví nemůže vyřešit problémy pacientů, pokud se nepřidá sociální složka, zejména bydlení, práce a mínění majoritní společnosti. Úspěšná reforma navíc, kromě spolupráce zdravotnictví a sociálních služeb, předpokládá to nejtěžší: změnu stavu poměru majoritní společnosti k psychicky nemocným lidem.

scénář a režie: Šárka Maixnerová / **dramaturgie:** Jana Hádková
kamera: Kryštof Maixner, Jakub Šiška / **výkonný producent:** Jiří Vlach
kreativní producentka: Alena Müllerová

Znásilnění pod kůží

Dokument zpracovává přetrvávající ožehavé téma společnosti, kterým je znásilnění žen. Film se soustředí na to, co následuje po znásilnění jako takovém. Hledá odpovědi na otázky, proč se velké procento žen nakonec rozhodne znásilnění vůbec neoznámít, čeho se obávají a jak těžce se následně vypořádávají s prožitou nepříjemnou až traumatizující zkušeností. Dokument chce objevovat příčiny systémového selhávání institucí, které by měly případy citlivě a empaticky řešit.

„Dokument se podařilo postavit na třech neobvykle otevřených výpovědích obětí sexuálního násilí. Tři mladé ženy dokázaly na kameru vylíčit, co se v jejich nitru odehrávalo po sexuálních útocích, proč nedokázaly událost oznámit bezprostředně po jejím průběhu či proč vinily z celé situace samy sebe. Jejich citlivé a odvážné výpovědi položily řadu otázek, na které autoři dokumentu hledají odpovědi s relevantními českými i zahraničními odborníky. Dokumentární film se pokusí otevřít téma, které je ve společnosti dosud do značné míry tabu, či se k němu nedokážeme postavit bez zjednodušujících předpokladů a mýtů,“ říká kreativní producent snímku **Radomír Šofr**.

scénář: Jaroslav Hroch a Kateřina Hrochová / **režie:** Kateřina Hrochová
dramaturgie: Kateřina Krobová
kamera: Bohumír Bouček, Jiří Krejčík
manažer realizace: Petr Morávek
kreativní producent: Radomír Šofr

Neposlušní

Současnost a historie českého anarchismu. Před třiceti lety, v říjnu roku 1989, bylo ustaveno Československé anarchistické sdružení. Anarchisté jsou bráni jako bizarní a agresivní hlouček jedinců, který se bouří proti všemu a všem. Prostě aktivisté, radikálové, zlotřilci. A přitom v mírumilovné České republice nejsou pouhých třicet let, ale působí zde od konce devatenáctého století. Co jsou zač? Kde se tu vzali? Co chtějí? O tom, že anarchistické hnutí existuje v Čechách již déle než sto let, se vlastně vůbec neví. A jeho historie je přitom velmi bohatá a vystupují v ní i známé postavy, jako třeba básníci Šrámek, Dyk, Neumann. Je to historie plná atentátů, stávek, demonstrací a soudních procesů. Plná záhad.

„K anarchismu jsem se dostal zvláštní cestou. Koupil jsem před lety polozbořenou roubenku poblíž Liberce a zjistil, že tam v osmdesátých letech devatenáctého století krátce fungovala tajná anarchistická tiskárna,“ uvádí ke genezi dokumentu režisér **Ivan Stehlík** a pokračuje: „S překvapením jsem začal zjišťovat, jak významné bylo anarchistické hnutí u nás. Organizovali stávky, ale také zakládali spotřební družstva, knihovny, čtenářské spolky. Jak tím vším lezli na nervy policajům a státním úředníkům vůbec. Takže nebylo divu, že jejich myšlenky přebírali a dále rozvíjeli také pokrokoví básníci a spisovatelé doby.“

„Neposlušnost představuje krásnou vlastnost, pokud tedy není negativní, agresivní, lživá nebo nebezpečná. Je inovativní, kritická a myslí na to, jak odstranit průšvihy, které trápí společnost. Být neposlušný by mělo být pro kritického člověka standardní součástí jeho života,“ říká v samotném závěru dokumentu slovenský politik a sociolog **Fedor Gál**.

scénář a režie: Ivan Stehlík / **hlavní kameraman:** Robert Novák
dramaturg: Jana Hádková / **výkonný producent:** Roman Blaas
kreativní producentka: Martina Šantavá / **účinkují:** Fedor Gál, Ondřej Slačálek, Karolína Válová, Isabella Bajo, Petr Pávek a další

Vytrvalí 1 - 3

Pod povrchem

Dokumentární triptych přibližuje dlouhodobé společenské problémy, jež spojuje především jejich stálá aktuálnost. První díl je věnován problematice ukládání radioaktivního odpadu a neschopnosti státu a místních samospráv najít při řešení tohoto problému společnou řeč.

Existence nebezpečného vysoce radioaktivního použitého (dříve vyhořelého) paliva a dalších druhů radioaktivního odpadu z jaderných elektráren vede k nutnosti jeho bezpečného uložení na statisíce let. Otázka tedy už dávno nezní, zda ano, ale kde k tomu dojde. Každá země, jež se rozhodla využívat jadernou energetiku, je mezinárodními smlouvami zavázána postarat se o vyhořelé palivo na svém území. To ovšem znamená zvládnout nejen velké technologické požadavky, ale také překonat nemalé psychologické, sociální i politické bariéry při výběru konečné lokality, kde ukládání radioaktivního odpadu bude v budoucnu probíhat. V porovnání s jinými zeměmi máme výhodu v geologické struktuře krajiny, která umožňuje bezpečně ukládat jaderný odpad do hlubinného úložiště. Oproti jiným státům především v Evropě se však setkáváme s prudkým a nekompromisním odporem většiny obyvatel obcí, v jejichž okolí by se úložiště mohlo v budoucnu stavět. Argumentace odpůrců hlubinného ukládání je různá. Nejčastěji ale na rovinu řeknou, že je jim jedno, kde úložiště bude, hlavně když nebude u nich. Časté obavy vyvolává strach z kontaminace podzemních vod. Občany na všech vybraných lokalitách ale spojuje naprostá nedůvěra ve stát. V dokumentu vystupují zástupci státu, aktivisté i obyvatel a zastupitelů obcí, vybraných jako kandidáti, v jejichž okolí se o výstavbě hlubinného úložiště uvažuje.

Strašidlo neziskového sektoru

Dokumentární triptych přibližuje dlouhodobé společenské problémy, jež spojuje především jejich stálá aktuálnost. Druhý díl je zaměřen na mnohdy iracionální averzi vůči nevládním neziskovým organizacím.

V Česku působí tisíce neziskových organizací. Ve valné většině suplují nebo doplňují služby státu, mnohdy jen se zlomkem nákladů. Přesto se část společnosti vůči neziskovkám staví negativně. V posledních letech se kritika neziskovek prohloubila do té míry, že nejvyšší představitelé státu mluví o nutnosti snížit jejich finanční podporu. To je ale prakticky nereálné, neboť stát je na práci neziskových organizací v oblasti sociálních programů závislý. Tuto závislosti ukážeme na konkrétních případech tří vybraných organizací. Jednou z největších v Česku je známý Člověk v tísni. Druhou bude nezisková organizace Magdaléna, která pomáhá soustavně v terénu lidem závislým na drogách. Třetím příkladem bude Sbor dobrovolných hasičů z Křesetic. Přes neoddiskutovatelnou roli v oblastech, kde nahrazují nefunkčnost státního systému, se ve veřejném prostoru „neziskovky“ dostávají do stále větší defenzivy. Činnosti, jako například programy vzdělávání dětí ke kritickému myšlení či mediální výchovy, jsou označovány za politickou indoktrinaci – úsilí o prosazování určitých politických či společenských postojů. Je však tato krize něčím, co má hlubší resentiment. anebo je původ tohoto boje proti neziskovkám vně společnosti a odpor k nim je zaséván a podporován spíše uměle, jako prostředek politického boje?

Ve zdravém těle...

Třetí část dokumentárního triptychu o dlouhodobých společenských problémech přibližuje současný stav českého zdravotnictví z pohledu lékařů špičkové pražské nemocnice i dvou praktických lékařů daleko od center v podhůří Beskyd a v Pošumaví. Každý po svém bojují s mnoha nedostatky a nesmyslnými administrativními předpisy, na druhé straně odmítají jednostranné katastrofické hodnocení.

Film nabízí pohled na současný stav českého zdravotnictví prostřednictvím několika lékařů. Spojovací linkou všech je každodenní a špičková péče o jejich pacienty. Výrazně je ale odlišují jejich zcela odlišná pracoviště a lokality, kde naši

protagonisté působí. Kromě moderní a špičkově vybavené pražské Nemocnice Na Homolce jsou to pak ordinace obvodních praktických lékařů v Pošumaví a Beskydech. Představují současně také různé generace zabývající se medicínou.

Na jedné straně je to tým špičkových specialistů – neurochirurg Jan Klener, kardiolog Petr Neužil či cévní chirurg Petr Štádl, kteří se se svými týmy poskytují operační a léčebnou péči na světové úrovni všem jejich pacientům bez rozdílu. K tomu jim snaží co nejlepší podmínky včetně moderní diagnostické techniky vytvářet vedení nemocnice v čele s ředitelem Petrem Poloučkem.

Opačným příkladem je dnes osmdesátiletý Karel Janík, který už 51 let působí jako praktický lékař v Horní Bečvě na Valašsku. Za více než půlstoletí mu prošly rukama spousty místních obyvatel i beskydských rekreatantů. Janíkova medicína se však odlišuje od klinického prostředí Nemocnice Na Homolce. Za svými pacienty musí do terénu, občas i do obtížně přístupných horských samot, někdy vyrazí na běžkách, jindy pěšky. S ním se diváci dozví, s jakými starostmi, potížemi i úrovní ohodnocení své práce se musí potýkat venkovský lékař, v jehož obvodu má skoro 2000 pacientů. A jak se praktický lékař s padesátiletou praxí vyrovnává s rychlým vývojem diagnostické techniky i v obyčejné ordinaci venkovského lékaře.

Mladý praktický lékař, Jan Kovář, působí v pošumavské Volyni. Je členem Pracovní skupiny venkovského lékařství Společnosti všeobecného lékařství a diváci tak budou moci poznat, co tohoto lékaře, patřícího spíše k mladé generaci, vedlo k rozhodnutí stát se praktikem na venkově. Jak se během uplynulých 20 let i u nás změnil přístup k venkovskému lékařství?

scénář: Ondřej Herskovič, Josef Heřmánek / **režie:** Josef Heřmánek / **dramaturgie:** Filip Novák / **kamera:** Ondřej Herskovič / **výkonný producent:** Roman Blaas / **kreativní producentka:** Rebeka Bartůňková

Industrie

Dokumentární cyklus Industrie vypráví neznámý příběh průmyslových dějin českých zemí od prvních manufaktur 18. století až po robotizované továrny 21. století. Na osudech jednotlivých továren z různých průmyslových odvětví ukazuje, jak sociální fenomény, politické ideologie a nové technologie ovlivňovaly vývoj českého průmyslu. Cyklus zachycuje počátky kapitalismu a jeho proměny, přitom opravuje mýty, které si kapitalismus sám o sobě vytvořil. Ukazuje komplexní příčiny komunistického ekonomického krachu a končí problémy, do kterých český průmysl po roce 1989 dostala transformace a globalizace. „S cyklem Industrie přicházíme v době, kdy společnost pod vlivem digitálních technologií, robotizace i dominance globálních korporací intenzivně zvažuje příští fungování ekonomiky i kapitalismu – pokud to vůbec bude on. Na této křižovatce chceme skrze dějiny našeho průmyslu ukázat, že to byli vždy lidé, kdo nakonec rozhodovali, jak bude ekonomika vypadat a jak se bude žít“ říká režisér **Ivo Bystřičan**.

Dokumentární cyklus se vydá do bohatých a audiovizuálně neprozkoumaných dějin českého průmyslu od období průmyslové revoluce po současnost. V atraktivním pojetí založeném na exteriérech a interiérech spolu s rozsáhlými filmovými a fotografickými archivy v průběhu jednotlivých kapitol bude cyklus odkrývat vznik průmyslové struktury, zrod významných firem, prozkoumávat klíčové průmyslové podniky a jejich vývoj, hledat podstatné vynálezy a inovace, představovat klíčové osobnosti průmyslu i relevantní politiky a zejména nedílně související sociální dějiny. Za pomocí předních historiků a historiček hledá Industrie odpovědi na otázky, jak se lidé z nevolnického venkova naučili pracovat v továrnách, odkud se vzali lidé s know-how při jejich zakládání, kde se vzal kapitál nutný pro jejich výstavbu a proč vznikl kapitalismus, jak dělníci zapříčinili vznik sociálního státu, proč inovacím v průmyslu prospěla válka, jak se bankám podařilo řídit dění ve státě, jakým způsobem se na pozadí průmyslu proměňovala role žen ve společnosti, kdy si lidé začali všimnout vlivu průmyslu na životní prostředí, proč měl komunistický režim největší konflikt zrovna s dělnickou třídou nebo proč byla porevoluční transformace průmyslu tak trnitá.

„Dějiny českých zemí od 18. století do dnešních dní jsme rozdělili na dvanáct období. Například období průmyslové revoluce, první světové války, vznik Československa, velké hospodářské krize, normalizaci nebo porevoluční transformaci. Vydali jsme se napříč celou republikou do továren, jejichž životaschopnost dějiny prověřily a jež vyrábějí dodnes. Každé období reprezentuje jedna továrna, prostřednictvím které se snažíme dokládat důležité jevy své doby – situaci průmyslníků i dělnictva, pozici státu, vliv přicházejících technologií, ženskou otázku, ekonomickou logiku, sociální politiku i téma životního prostředí,“ uzavírá **Ivo Bystřičan**.

námět, scénář, režie: Ivo Bystřičan / **dramaturgie:** Martin Polák / **kamera:** Jiří Strnad / **střih:** Adam Patyk / **výkonný producent:** Pavel Plešák / **kreativní producent:** Dušan Mulíček

Michal Jemelka:

Konzumní společnost stvořila i průmysl zábavy, informací, kultury

Pokud aktuální průmyslová a společenská situace představuje spojené nádoby, co z toho můžeme číst o současnosti u nás?

Žijeme ve společnosti, která je označována za postmoderní nebo postindustriální. Moderní technologie by v ní měly hrát klíčovou roli, ale rozhlédneme-li se kolem sebe, stále žijeme v kulísách a souřadnicích průmyslové společnosti, v jejích pozůstatcích a někdy i troskách. Klasická industrializace 19. století a její poslední stupeň v podobě socialistické industrializace v polovině 20. století s jejím akcentem těžkého průmyslu se všemi jeho ekologickými a environmentálními dopady jsou naprosto zásadními dějinnými událostmi, jejichž dopady a důsledky pociťujeme ještě dnes. Současné ekonomické a výrobní podmínky České republiky jsou tak na jedné straně vtahovány do souřadnic a sítí globalizovaného světa, na druhou stranu jsou ale stále definovány a mnohdy limitovány tradičním průmyslem.

Ohledně aktuální průmyslové kondice České republiky můžeme slyšet spíše skeptické názory – ČR bývá například titulována jako montovna. Jde o realistický pohled?

Neměli bychom se vymlouvat na minulost, ale v tomto ohledu jsme limitováni vývojem domácího průmyslu od dob Velké hospodářské krize. Velké státní protikrizové projekty třicátých let, kořistnická éra protektorátu a rané socialistické industrializace orientovaly domácí průmyslovou výrobu monotónně jedním směrem, který v dnešních poměrech strádá vlivem globální konkurence. Dovednost rukou českých manuálně pracujících je sice stále oceňována, ovšem desetileté podceňování a podfinancování investic do moderních technologií a know-how si vybírá svou daň. Situaci fatálně stigmatizuje i odliv kapitálu z českých zemí formou dividend v rukou zahraničních vlastníků.

Na mnohé ze zmiňovaných postav je dnes nahlíženo minimálně problematičtě. Jako příklad za všechny uvedme Tomáše Baťu, vnímání jeho osoby bylo během let všelijaké – od absolutní adorace po odsouzení... I samotná recepce těchto person je samozřejmě dána dobovými tendencemi – jak na takové postavy nahlížet „správně“, aniž by se člověk nenechal svést dobovými tendencemi?

Jménem Tomáše Bati se dnes zapřísahá kdekdo. Dovolávali se jej ve vzácné shodě Václav Havel, Václav Klaus i Miloš Zeman, každý z jiných důvodů. Kellnerova smrt a podnikatelské úspěchy byly srovnávány s Baťovým nečekaným odchodem a nebývalým postavením na světovém obuvnickém trhu. Ale právě v Baťově postavě si lze věrohodně ukázat, že nejen u něj, ale i u mnoha jiných podnikatelů, ať už z řad jeho

vrstevníků, nebo současníků, nešlo jen o zisk, ale i jiné ambice veřejného vlivu na politiku, kulturu a morálku. Ambivalence kapitálu žije v těchto postavách a jejich druhém životě věrohodně.

Můžeme z dosavadního běhu dějin vytušit, kam se průmysl posune za sto dvě stě let? A případně kam? Budou lidé definitivně a výhradně nahrazeni počítačem u maximálního množství činností?

Z dosavadního vývoje lze leccos vyčíst, ale hůře predikovat. Historie není prognostika, není to exaktní, ale interpretační věda. Předně je zjevné, že technologický vývoj se zrychluje a nemá sociálně homogenizační a unifikační dopady, právě naopak. Kapitál společnost štěpil, štěpí a bude i nadále fragmentarizovat. Hodnota manuální lidské práce je problematická, i když antropologicky je její cena neoddiskutovatelná, což vám dosvědčí kdekjaký vyhořelý čtyřicátník z kanceláře, který sní o řemeslech. Zásadní změnou je globální trh a globální dělba práce, o níž se třeba Baťovi a velkým kapitánům průmyslu z doby kolem roku 1900 jen zdálo. Neměli bychom také zapomínat, že průmysl dnes již neprodukuje jen výrobky, ale konzumní společnost stvořila i průmysl zábavy, informací, kultury.

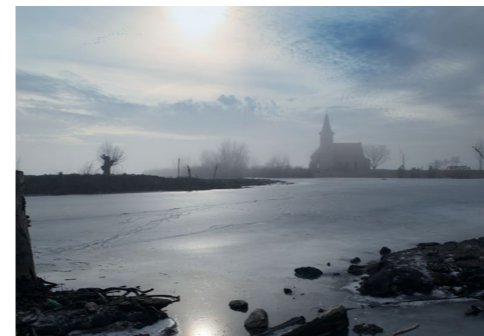
Lze říci, jaké momenty byly z dosavadních dějin průmyslu nejdůležitější pro současný vývoj? Jaké to byly?

Existují určité neměnné souřadnice, v nichž v českých zemích žijeme a pracujeme. Geograficky poměrně přesně vymezený region uprostřed horských masivů, omezená vodní síť nevyužitelná pro velkou lodní dopravu a vodní elektrárny, omezené zdroje surovin, chybějící přístup k moři. Tyto determinanty je třeba respektovat i v predikování budoucnosti domácího průmyslového vývoje. Naopak ale máme v ČR početnou pracovní sílu se zkušeností práce v průmyslových závodech a rostoucí počet průmyslových závodů hladových po pracovní síle. V tomto směru čeká ČR jistě budoucnost migračního regionu za prací v průmyslu. Všechny ty pesimistické zprávy o Česku jako montovně je tak možno číst i optikou ČR jako vyhledávané pracovní destinace, solidního místa k životu s garancí pracovních příležitostí.

Ztracený břeh

Dokument o životě skupiny rybářů a rekreatantů, kteří v rámci komunitního snažení a přátelské spolupráce zvelebili břehy jinak opuštěných nádrží jihomoravského vodního díla Nové Mlýny, ať už pro účely rodinné dovolené, či poklidného lovení ryb. Kvůli byrokratickým machinacím jsou však nuceni své letní domovy zlikvidovat a navždy opustit místo plné nostalgie a vzpomínek.

scénář a režie: Jiří Zykmund
dramaturgie: Ivana Milošević Pauerová
výkonný producent: Jiří Vlach
kreativní producentka: Alena Müllerová

Kiruna – překrásný nový svět

Mezinárodní dokumentární film Kiruna – překrásný nový svět je observací města Kiruna na severu Švédska. Jeho obyvatelé se připravují na výrazný zásah do profilu města: velká část města spolu s jeho centrem se musí z důvodu těžby pod jeho zemí a propadu půdy přesunout na nové místo. Na pozadí přesunu města se odehrávají menší i větší dramata všedního dne. Abdalrahman čeká na pohovor kvůli udělení azylu, Maja se vrací ke svým sámským kořenům a rodina Hägg kvůli deformacím země opouští po dvaceti letech svůj domov. Prostřednictvím těchto postav, které jsou na první pohled různorodé a spojuje je pouze společné místo, v kterém žijí a na které si dělají nárok, rozkrývají citlivá témata, které městem i současným světem hýbou – vztah k migraci, původnímu obyvatelstvu, k pokroku a technologii.

Hlavním tématem filmu je tedy pohyb. Geografický přesun je jen zkonkretizovaný princip celého města, které je věčně v pohybu. Zdejší obyvatelstvo se stále mění: z původně laponské (sámské) oblasti se stalo dělnické město, mladí muži z celého Švédska sem přicházejí za prací a mladé dívky město opouštějí. Pro uprchlíky znamená tento zapomenutý kout světa nový domov, nový život. Mění se i ideologie: z uzavřeného patriarchálního města se stává otevřené a multikulturní.

Kiruna jako globální průmyslová hightech vesnice s vlastní vesmírnou stanicí i ledovým hotelem. Kiruna jako metafora možné budoucí lidské kolonizace cizozemských, nehostinných, zmrzlých těles. Místo děje v sobě obsahuje různé významové, dramatické rozpory. Kirunu lze chápat jako pokusný, ve své krajní poloze

až drancující, vykořeněný civilizační i ideologický melting pot nebo naopak jako ideál budoucí multikulturní, respektující, vyspělé civilizace. Vyčerpávající parazitismus, anebo homeostatická symbióza?

scénář a režie: Greta Stocklassa / **dramaturgie:** Jakub Mahler
kamera: Stanislav Adam / **výkonný producent:** Jiří Vlach / **kreativní producentka:** Alena Müllerová

Portréty

Pouta, co nelze zpřetrhat

Dokument je skupinovým portrétem rozvětvené rodiny Stránských a Malypetrů, kteří jsou úzce spjatí se vznikem samostatného státu a jeho kulturními a společenskými tradicemi, ale i trpkými politickými událostmi 20. století. Impulzem k jeho natočení bylo velké rodinné setkání na konci roku 2018 na zámku Štěkeň, kde se příslušníci rodin setkali po více než padesáti letech. Tehdy žil ještě také spisovatel Jiří Stránský, dnes asi neznámější reprezentant rodu. „Rozměr dokumentu umožňuje zachytit osudy významných osobností rodin Stránských a Malypetrů od 19. století a ukázat, čím vším přispěly ke společenskému a kulturnímu vědomí národa a co už dnes považujeme za samozřejmost, za něco, co tu prostě je. Ale samozřejmost to nebyla a také není dobré na to zapomínat,“ říká dramaturg **Ondřej Šrámek**.

scénář: Martin Kubala, Marianna Stránská
režie a kamera: Martin Kubala
dramaturgie: Ondřej Šrámek / **výkonný producent:** Jiří Merunka / **kreativní producent:** Ivo Kristián Kubák

Chůze lesem

Karel Schwarzenberg, aristokrat, jehož rodina po komunistickém převratu emigrovala do Rakouska a který po desetiletí podporoval československý disent a boj za lidská práva, načež se po návratu do vlasti po sametové revoluci stal českým politikem, ve filmu hovoří o obecných tématech, o práci politika i lesníka, vzpomíná na

dětství i mládí, hodnotí sám sebe jako otce i manžela, vysvětluje své pojetí katolické víry. Mozaiku současných i archivních záběrů doplňují vzpomínky a úvahy jeho známých a přátel.

„Po Václavu Havlovi, Ivanu Martinu Jirousovi a Bořku Šípkovi jsem natočila Karla Schwarzenberga. Každý po svém a jinak představují vysmívanou ‚pravdu a lásku‘, něco, co nám dnes tak zoufale chybí,“ říká dokumentaristka **Monika Le Fay**.

scénář a režie: Monika Le Fay / **dramaturgie:** Bára Kopecká
kamera: Jaromír Kačer, Dalibor Fencel / **výkonný producent:** Roman Blaas / **kreativní producentky:** Monika Šantavá a Rebeka Bartůňková

Tahle doba není pro nás

Režisér Látal sledoval stárnoucího hudebníka Jana Nedvěda na jeho možná posledním turné. S písničkářem, který se cíleně straní médií, se mu během několika let podařilo navázat intenzivní vztah a Nedvěd ho pustil do své skladatelské kuchyně – dřevěné boudy vedle své chatky u Berounky, v které skládá své písně. Diváci tak v přímém přenosu uvidí, jak Honza Nedvěd píše texty, komponuje a přemýšlí o hudbě. Tato kontemplace pak režisérovi slouží jako odrazový můstek k názorům Jana Nedvěda na aktuální politické dění, na stárnutí a vztahy obecně. Nedvěd se ve filmu vydává proti proudu času na chatu do Luk pod Medníkem, kde prožil jako tramp své dětství a kde napsal své první písničky. Chata, kterou Nedvěd před lety daroval svému synovi, je v dezolátním stavu. Ve filmu zobrazuje metaforu rozkladu hodnotového systému, který Nedvědova generace vyznávala a který dnes mizí společně s ní. Proto se film jmenuje Tahle doba není pro nás.

Dalším rámcem filmu jsou rozhovory s několika muzikanty, jako je Xavier Baumaxa, Mucha nebo Vilém Spilka, kteří Nedvědovi písně parodují a přepracovávají. Režisér tak divákům nabízí zajímavou a vtipnou reflexi hudební tvorby Jana Nedvěda.

scénář a režie: Jan Látal / **dramaturgie:** Jakub Režný / **kamera:** Jan Látal, Ondřej Belica, Klára Belicová / **výkonný producent:** Roman Blaas
kreativní producentka: Martina Šantavá

Krása na prodej

Milada Karasová začínala jako modelka v bývalém Československu. Bez kadeřníka, make-up artisty a bez vize. V roce 1988 ji oslovila francouzská agentura Madison Models, aby pro ně dělala scouting – vyhledávala děvčata. Šlo jí to. A tak si koncem roku 1989 založila vlastní modelingovou agenturu Czechoslovak Models, která dala světu Terezu Maxovou, Evu Herzigovou, Simonu Krainovou, Pavlínu Němcovou nebo Taťanou Gregor Brzobohatou.

„Porovnáme modeling v socialistickém Československu se současností. Probere problémy, které s modelingem a focením souvisejí: partnerské vztahy, závid, konkurence, nemoci bulimii a anorexii a tak dále. Film nebude jen filmem o životním příběhu Milady Karasové, bude také filmem o kráse a jejím vnímání v jednotlivých historických epochách. O vztahu dnešního světa k fyzické kráse,“ říká režisérka **Šárka Maixnerová**.

scénář a režie: Šárka Maixnerová / **kamera:** Kryštof Maixner
výkonná producentka: Olga Grossmannová / **dramaturgie a kreativní producentka:** Lenka Poláková

Milada Karasová:

Pro každého člověka je krása individuální

Jak jste se dostala k profesi modelky? Šlo o ten dětský sen, kdy si dívky hrají na modelku? Jak moc se Vaše původní představa lišila od reality?

K profesi jsem se dostala úplně náhodou, fotograf Milan Šára mě oslovil na Máchově jezeře, kde jsem byla se svými spolužačkami, že by se mnou rád fotil, že hledá modelky, což mě pobavilo, ale samozřejmě i zalichotilo, a tak jsme spolu začali fotit, jedna z mých prvních prací byla titulka časopisu Zdraví. Nikdy jsem modelkou netoužila být a ani se na ni necítila, ale je pravda, že dobře se oblékat mě vždy bavilo, a protože jsme měli příbuzné v Americe, tak jsem toho využívala a různě se přešívalo. Jinak já jsem toužila být vojandou, mám ráda uniformy a to platí i v současnosti.

Když jsem byla v roce 1972 vybrána z konkurzu na Uboku, kam mi opět přihlásil Milan Šára, a hned se musela učit choreografii na měsíční turné do Moskvy, bylo to náročné, ale zajímavé, protože přehlídky byly choreografické a to mě bavilo, byla jsem nadšená a hlavně jsem měla kolem sebe fajn kolegyně, které mi ze začátku hodně poradily a pomohly.

Změnil se nějak za ta léta modelingový průmysl u nás a ve světě? Jak?

Když my jsme předváděly, musely jsme se starat o své kolekce, donést si je do autobusu, vybalit atd., samy se líčit, česat. Šminek mnoho nebylo, tak jsme využívaly každé možnosti, aby nám je dovezl ten, kdo vyjížděl na Západ. Taky jsme většinou předváděly ve vlastních botách, to mluvím o přehlídkách u nás, ale do zahraničí nás obouvalo Exico. O modelingu v zahraničí jsme nic nevěděly, protože děvčata začala vyjíždět až po roce 89. Dnes přijde modelka na přehlídku, má vše nachystané, čeká ji make-up, česání, technická síla, která se o ni stará, to je velký rozdíl, má prostě kompletní servis. Ale je pravda, že dnes musí být modelka jazykově vybavená, musí mít ty správné míry, tedy být štíhloučká, to my jsme byly víc ženské a hlavně různé typy.

Čím to, že tolik českých modelek uspělo ve světě? Mají Češky patent na krásu?

Po otevření hranic byl velký zájem o Češky, Slovenky, vždyť tady prošlo po staletí tolik vojsk, hlavně na Moravě, jsme dobře namíchané, a tak byl Západ zvědavý, jaká tu máme děvčata. Je potvrzené, že Slovanky jsou krásné, zajímavé ženy, s výraznými lícními kostmi, plnými rty, jsou dobře rostlé a mají v sobě kombinaci plachosti, nevinnosti a sexu. Taky jsou pracovitě, cílevědomé, komunikativní, což je v modelingu velice důležité. Řekla bych, že jim chybí více sebevědomí, ale to vlastně nám všem, když to porovnáme např. s Američankami.

Existuje podle Vás vlastně něco jako objektivní krása? Co říkáte na proměňující se trendy, co se týče postavy modelek apod.?

Nevím, co si představit pod objektivní krásou, protože pro každého člověka je krása individuální a má o ní svou představu. Každému se líbí něco jiného a je to dobře. Každý člověk má v sobě něco krásného, ať je to fyzické, nebo duševno, protože klasická krása může být i nudná, naopak nedokonalost je zajímavá a krásná a víme, že někteří lidé září zevnitř – a to je ta největší krása.

Ve světě je trend stále hodně štíhlých dívek i chlapců, zahraniční návrháři tento trend udávají. Je jasné, že na ploché tělo se lépe navrhuje, model krásně splývá s tělem, nikde nic neruší linii. Ale svět je plný plnoštíhlých a silných lidí (bohužel stále více), kteří se cítí podvedeni, že si tu krásu nemohou koupit, protože to v jejich velikosti se nevyvrábí nebo by v tom vypadali komicky. Je to hosená rukavice zahraničním návrhářům, dost se na toto téma debatuje, ale vím, že většina našich návrhářů má v kolekci už i to tzv. ženské tělo.

Co by podle Vás dobré modelce určitě nemělo chybět, aby uspěla?

Modelka musí být v první řadě extrovert, občas ji může klient hodnotit jako koně, musí mít žádané míry, tj. min. výšku 174 cm, ideální míry jsou 90, 60, 90 cm, kvalitní pleť, být přírodní, tj. ne tetování, ne piercing, mít chuť pracovat, přemýšlet o své práci, být milá, slušná, dochvilná, mluvit anglicky a sedávej panenku v koutě, najdou tě, to zde opravdu neplatí! Být ve správnou dobu na správném místě.

Práce je to náročná, hodně se cestuje, modelky jsou dost osamocené, protože pokaždé pracují jinde a s jiným týmem lidí, ale je to velká zkušenost do života.

Velká výročí a historie

Svatá kněžna Ludmila

Dne 15. září uplyne přesně 1100 let od mučednické smrti. Tehdy dvojice najatých vrahů pronikla na hradiště Tetín, aby usmrtila ovdovělou kněžnu Ludmilu. Traduje se, že ji uškrtili vlastním šátkem. Bývala manželka knížete Bořivoje zemřela. Zanedlouho se však vrátila jako hrdinka legend a oslavných mýtů. Kněžna Ludmila se tak stala prvním českým svatým. Ale jaká byla tato žena ve skutečnosti? A jaká byla její role v tehdejší politice? Na tyto otázky se pokoušejí odpovědět přední čeští archeologové, historici i experti z dalších oborů. Výsledkem je živoucí portrét významné ženy, která k nám vystoupá z nejhlubších vrstev naší minulosti, aby promluvila docela současným jazykem.

scénář a režie: Vít Hájek / **dramaturgie:** Martin Červinka / **kamera:** Josef Nekvasil / **kreativní producentka:** Lenka Poláková

Václav II. - cesta ze stínu

Dne 27. září 2021 uplyne přesně 750 let od narození Václava II., předposledního českého krále z rodu Přemyslovců. Skutečný obraz tohoto panovníka zůstává dodnes značně zkreslený a zjednodušený. Václav je často stavěn do kontrastu se svým slavným otcem Přemyslem Otakarem II. i se svým vnukem, velkým státníkem, císařem Karlem IV.

Tradice říká, že Václav byl spíše slabý vládce sužovaný nemocemi, jimž na sklonku svého života podlehl. Byl psychicky labilní, prchlivý, přehnaně zbožný a neoplýval rytířskými ctnostmi, jak doba žádala. Ale je možné, že by tak nevýrazný panovník vytvořil z českého státu mocnou středoevropskou říši, získal pod kontrolu polskou i uherskou korunu a promyšlenou hospodářskou politikou nastolil výrazný ekonomický růst?

scénář a režie: Roman Motyčka / **dramaturgie:** Martin Červinka / **kamera:** Jakub Fabian / **kreativní producentka:** Lenka Poláková

Jiří Dvořák:

Je důležité být hrdý na svoji zem a nebát se podívat do hlavně pušky

O Vás je známo, že jste velkým fanouškem armády a armádního letectví. Čím Vás tato oblast tolik fascinuje?

Už od dětství jsme s tatínkem sbírali knížky o letadlech. Hlavně z období druhé světové války. Fascinovaly mě příběhy našich i spojeneckých pilotů v Bitvě o Británii i příběhy z východní fronty. Hltal jsem jejich pocity při vzdušných soubojích a užíval jsem si s nimi klid před každou akcí, než šli zase nahoru. Miloval jsem ty kluky a můj obdiv k nim za ta léta vůbec nezeslábl. Naopak.

Provádíte celým cyklem Legie 100. Pro co si vážíte československé legionáře?

To je stejná otázka, jako byste se mě zeptali, za co si vážíte hrdiny. Není na to úplně snadná odpověď. Tedy snadná je, ale rozhodně ne krátká. I když, teď mě jedna krátká odpověď napadá. Za ideu. Za to, že nebýt těchto mužů, naše republika neexistuje. A to je třeba si neustále připomínat. Za to, že byli ochotni prožít hrůzy na všech frontách Evropy jen proto, aby se, když ne oni, tak aspoň jejich bratři, mohli vrátit domů. Do svého nového, svobodného Československa.

Na podzim Česká televize odvysílá dva díly: Slovenskou válku a Sibiřskou anabázi. Na co konkrétně byste diváky pozval?

Do historie a do souvislostí. Do světa, který máme povinnost znát.

Označil byste se za vlastence?

Vlastenectví... Každý si v dnešní době pod tímto slovem představuje ledasco. Od pravé ruky na srdci, když hraje státní hymna, až po mlácení lidí, kteří nemají stejnou barvu pleti. Obojí je mi vzdálené. Není to o gestech a o bitkách. Dle mého soudu je to o vzorech, o jménech a bytostném přesvědčení, že někam patřím a jsem ochoten za to položit i život. Jen tak na okraj: Moravec, Hájek, Gabčík, Kubiš, Lukas, Horáková a tisíce dalších. Tahle jména nesmí být na okraji. Je naše povinnost je neustále opakovat a zdůrazňovat. A možná i toto je vlastenectví. Být hrdý na svoji zem a nebát se podívat do hlavně pušky.

LEGIE 100 – Sibiřská anabáze

Do osudu československých legionářů, kteří zformovali své vojsko v Rusku, neblaze vstoupila bolševická revoluce. Rusko zradilo své bojující spojence a uzavřelo s nepřítelem separátní mír. Legionářům se tak uzavřela šance na brzký návrat domů a zbyla jim jediná naděje – ústup ve východním směru. Cesta československých legií Sibiří, která byla vyplněná krvavými boji s bolševiky a nezměrným hrdinstvím, se stala jedním z největších válečných dobrodružství, jež s úžasem sledoval celý svět. Dodnes je toto téma živé, jak se přesvědčí herec Jiří Dvořák. Společně se členy Obce legionářské se vypravil do Ruska, aby na vlastní oči spatřil místa, kde umírali naši předkové. Společně s ním budeme přítomni také vyprávění některých potomků tehdejších legionářů. Jak na svého příbuzného vzpomíná třeba herec Ivan Trojan nebo vnuk legendárního umělce Zdeňka Štěpánka?

režie: Jakub Tabery / **dramaturgie:** Martin Červenka **výkonná producentka:** Olga Grossmannová / **kreativní producentka:** Lenka Poláková / **průvodce pořadem:** Jiří Dvořák

LEGIE 100 – Slovenská válka

Poslední výstřely první světové války dozněly 11. listopadu 1918 dopoledne, ale pro československé legionáře to zdaleka neplatilo. Maďari se odmítli smířit s údělem poražené země a nehodlali se vzdát svých nároků na Slovensko, které se mělo stát součástí společného státu Čechů a Slováků. Tíži bojů s Maďary nejprve nesly především dobrovolnické jednotky, neboť ostřílení legionáři se z evropských válčišť teprve přesouvali domů, do nové československé vlasti. Když dorazili, byla válka o Slovensko již v plném proudu. Tehdy poprvé stanuli bok po boku s bývalými vojáky, kteří válku prožili v rakouských uniformách, a tehdy také vznikla skutečná československá armáda.

„S hercem Jiřím Dvořákem se vypravíme do míst, kde se tenkrát sváděly nejtěžší boje. Potkáme se s potomky tehdejších hrdinů, pro které není slovenská válka jen heslem z učebnice, nýbrž podstatnou kapitolou z rodinné historie,“ říká dramaturg **Martin Červenka**.

režie: Jakub Tabery / **dramaturgie:** Martin Červenka **výkonná producentka:** Olga Grossmannová / **kreativní producentka:** Lenka Poláková / **průvodce pořadem:** Jiří Dvořák

Pravěké dámy a princové

Mezinárodní koprodukční dokument francouzské režisérky Pauline Costeové divákům skrze průzkum paleolitických pohřebišť zprostředkuje překvapivý obraz života lidí před 25 000 lety, který je v mnohém vzdálen představám, které o tehdejších lidských společenstvích společnost chová. Ústřední je zde zkoumání tzv. Dámy z Cavillonu, v jejímž hrobě bylo v minulosti nalezeno tolik bohatství, že vědci kostru dlouho přisuzovali muži, neboť se zdráhali uvěřit, že by se takových poct mohlo dostat ženě. Řemeslnou úrovní šperků, které u ní byly nalezeny, současně Dáma z Cavillonu vyvrátila představu o lidech té doby coby primitivních divoších zápasících holýma rukama s šavlozubou zvěří. Detaily předmětů nalezených na pohřebištích ve Francii, Itálii, České republice (Dolních Věstonicích) a Rusku budou v tomto filmu za pomoci nejmodernějších technologií zkoumány z hlediska jejich funkce v běžném „prehistorickém“ životě, aby se v mozaice objevů a srovnání postupně vyjevil obraz života lidí, kterým byla vedle řemeslné zručnosti zjevně blízká i solidarita, tolerance a do jisté míry i rovnoprávnost.

Vizuálně působivý film diváka zavede do světově proslulých i dosud neznámých, unikátně zpřístupněných nalezišť po celé Evropě, výpovědi odborníků budou střídát inscenované pasáže a animace rekonstruuující svět našich předků. Film obsáhne i zkoumání trojhrabu v Dolních Věstonicích a sošky tzv. Brněnského muže s jeho loutkou.

scénář: Pauline Coste, Josselin Blandine / **režie:** Pauline Coste **dramaturgie:** Jakub Mahler / **kamera:** Raul Fernandez / **výkonná producentka:** Barbora Svobodová / **kreativní producentka:** Markéta Štinglová

Svatopluk – král Moravanů a Slovanů

V roce 2021 čeká Moravu důležité výročí – 1150 let, kdy se ujal vlády nad Velkomoravskou říší její největší panovník Svatoopluk I. Veliký, čímž začal zlatý věk země. I z toho důvodu vznikl dokument Svatoopluk – král Moravanů a Slovanů. Přední znalec slovanské Moravy a její dávné minulosti, archeolog Luděk Galuška, provede diváky místy, kudy kráčela historie, bude reagovat na dobové texty a uvádět je na pravou míru. Spolu s ním vystoupí také někteří další archeologové a historici spojení s místy děje. „Zatímco máme mnohé televizní pořady o svatém Václavovi, Vojtěchovi, Ludmile a mnoha dalších osobnostech, o velkomoravských panovnících, a především o největším z nich, Svatoplukovi I., doposud velký dokument natočen nebyl,“ říká kreativní producent **Patrick Diviš** a dodává: „Navíc se v dokumentu dozvíme výsledky nejnovějších výzkumů DNA, které se pokusí odpovědět na otázku, zda mezi námi žijí potomci rodu Mojžírovců. Jedná se zcela unikátní a ojedinělý výzkum nejen v Evropě, ale i ve světě.“

scénář: Luděk Galuška, Maxmilián Petřík / **režie:** Maxmilián Petřík **kamera:** Pavel Otevřel / **výkonná producentka:** Diana Tuyet-Lan Kosinová / **dramaturgie a kreativní producent:** Patrick Diviš

Luděk Galuška:

Člověk 9. století byl otrlejší

V jednom z článků o Svatoplukovi člověk může najít i titulování Svatopluka jako „moravského Alexandra Velikého“ – je to podle Vás přehnané, nebo je to přirovnání na místě?

To srovnání s Alexandrem Makedonským, či Velikým je hodně přitažené za vlasy. Kdysi sice vyšla kniha historika L. E. Havlíka, v níž Svatopluka skutečně nazývá Velikým, ale to je asi tak všechno. Srovnávat prostě nelze.

Jaký podle Vás Svatoopluk vlastně byl? Můžeme z jeho jednání něco usuzovat o jeho lidské stránce, nebo šlo pouze o mocenské šachy?

Svatoopluk byl v prvé řadě typickým představitelem raně středověkého vládce, a nutno dodat úspěšným. Věděl dobře, kdy a v jaké situaci, má zaujat pro něj, ale i pro Moravany, tu nejhodnější pozici. Někdy, zejména ze strany některých církevních historiků, nebývá hodnocen zcela kladně, protože se v jistých situacích stavěl proti příkazům/doporučení ze strany svého arcibiskupa Metoděje, nepostavil se po roce 885 proti vyhnání jeho žáků z Moravy, a odstranil svého strýce Rostislava, jehož vztah k cyrilometodějské misii byl výrazně kladnější než Svatoplukův. To je ale jen jeden úhel pohledu... na druhou stranu ho římský papež písemně označil titulem rex, tedy král – na rozdíl od franckých pramenů, které ho označovaly „jen“ za vévodu.

Z hlediska rozlohy byla Velká Morava největší za Svatoplukovy vlády, jaká však byla tehdejší tamější životní úroveň?

Úroveň života za Svatopluka byla různá, to podle toho, v jaké socio-společenské vrstvě se člověk té doby nacházel. Byl-li členem velmožské vrstvy, či dokonce knížecí rodiny, měl se jistě dobře, byl vlivný, mohl užívat života. Byl-li rolníkem či snad až otrokem, tak už to tak „veselé“ nebylo. Nu, a pak tu bylo skoro každoroční ohrožení válkami, takže permanentní nejistota bytí pro všechny. Ale taková byla doba. A člověk 9. století byl na to prostě zvyklý, „otrlejší“.

Je podle Vás Svatoplukův odkaz v něčem aktuální i dnes?

Svatoopluk a jeho odkaz? Jak jsem řekl: Většinou úspěšný vládce, byť i neúspěchy zažil – a pak do jisté míry tragický konec toho, co vybudoval. Velká Morava, bohužel, neměla svého pokračovatele.

Politický dokument

Umění disentu

Jaké byly hodnoty a postoje českého antikomunistického disentu a mají nám co říct i dnes? Česko-americký dokument Umění disentu vypráví příběh českého disentu neobvyklým pohledem zvenčí – režisérem je renomovaný americký historik James Dean La Sueur.

První část příběhu, vyprávěného skrze množství exkluzivních archivních materiálů a unikátních rozhovorů s osobnostmi mnohdy světového významu, začíná během kulturního a společenského uvolnění let Pražského jara. S motivem hodnot, jež vzaly za své, pracuje film systematicky od druhé části. Například prostřednictvím výpovědí s členy disentu, kteří byli zároveň psychology, film vyjevuje zvrácenou podobu normalizace jako šílenství, jež se paradoxně nacházelo vně, nikoli uvnitř psychiatrických léčeb. Film nemá ambice pouze převyprávovat dějiny, nýbrž jejich obraz sestavuje z mnoha různých příběhů a souvislostí, nových a překvapivých i pro obeznámené české publikum. Poslední část filmu se věnuje letům po Sametové revoluci, která disidentům přinesla moc, na kterou nebyli připraveni. Projekt tak usiluje o jaksi souhrnný pohled na celý fenomén českého disentu na dlouhém časovém oblouku od šedesátých do zhruba poloviny devadesátých let, jeho vývoje, myšlenek – i jejich nositelů – a polemizuje o tom, v čem pro nás může být inspirativní dnes.

scénář, režie a kamera: James Dean La Sueur / **výkonný producent:** Petr Morávek
dramaturgie a kreativní producent: Jakub Mahler

Válka obrazů

Francouzsko-německo-český dokument o ideologické válce o dětské duše. V době studené války používaly obě strany ideologické zbraně. K nim patřila i výroba a kontrola dětských filmů, knih a komiksů. Na Západě sílilo Disneyho impérium, posílené možnostmi Marshallova plánu. Francouzi tehdy vnímali vpád a úspěch Myšáka Mickeyho a dalších amerických figurek jako útok na svou kulturu, ale děti Disneyho produkci milovaly. Sovětský svaz ji odsuzoval jako imperialistickou, ale

tamní studia Disneyho s chutí napodobovala. Disney se do studené války osobně zapojil a udával své spolupracovníky jako komunisty. I v nově vzniklém východním Německu řídili dětskou kulturu ideologové. Přišli s vlastním konceptem obrázkových seriálů, které se podobaly americkým komiksům, ale propagovaly socialismus nebo odsuzovaly západní Německo. Československo se tehdy převážně vydalo jinou cestou – vedle ideologických produktů tu vznikaly světově proslulé animované filmy a vycházely drahé dětské knihy. Obojí bylo výnosným exportem na Západ a zároveň argumentem, že socialismus tvoří pro děti umění, zatímco Západ jen komerční brak. Oba trendy ovlivnily celé poválečné generace. Archivní dokument Joela Fargese a Terezy Brdečkové vznikl jako trojstranný pandemický projekt „na dálku“.

scénář a režie: Jöel Farges Jöel, Anna Neuhaus
dramaturgie: Tereza Brdečková, Ivana Pauerová Milošević
kamera: Lukáš Hyksa / **výkonný producent:** Jiří Vlach
kreativní producentka: Alena Müllerová

Aktuální dokument

Škola v bodě nula

Česká republika měla během covidové pandemie uzavřené školy nejdéle v celé Evropě. Někteří žáci se neúčastnili prezenční výuky téměř rok, což podle odborníků přináší mnohá úskalí i do budoucna. Přesto „covidový rok“ vypověděl o českém školství jako žádný dlouho předtím. Odhalil problematické stránky, ale i možnosti, jak výuku do budoucna posunout dál. Mnozí učitelé vzali online výuku jako výzvu a přiznávají, že posunula vnímání toho, co a jak se učí nejen u nich a studentů, ale i u jejich rodičů. Dokument Škola v bodě nula poodhalí výzvy, se kterými se budou školy a žáci po roce v onlinu potýkat, ale i to, jak výuka doby covidové ovlivní nebo může ovlivnit české školství do budoucna. Škola po covidové pandemii už zkrátka nebude stejná jako před ní.

scénář a režie: Tereza Engelová
dramaturgie: Jarmila Skopalová
kamera: Jiří Krejčík ml. / **výkonný producent:** Petr Morávek
kreativní producentka: Jana Marxťová

Živnostníci v karanténě aneb holé zadky? 2

Režisérka Markéta Ekrt Válková svým aktuálním dokumentem navazuje na svůj snímek z roku 2020. Ve filmu sledovala čtveřici podnikatelů a drobných OSVČ v době kulminace první vlny nemoci covid 19, jak se snaží zachránit své firmy a živobytí před krachem.

scénář a režie: Markéta Ekrt Válková / **dramaturgie:** Jakub Režný
kamera: Matěj Piňos / **výkonný producent:** Roman Blaas / **kreativní producentka:** Martina Šantavá

Boj o děti

Debata o věkovém limitu pro umístování ohrožených dětí do kojeneckých ústavů probíhá na odborném poli nejméně osm let, mezi experty ještě mnohem déle. Fakta mluví jasně: exaktní neurologické, psychologické a další vědecké studie jednoznačně prokázaly, že ústavní péče nejméně v prvních třech letech života má negativní vliv na rozvoj mozku, zejména správného rozvoje všech kognitivních funkcí a sociálních vazeb. Shodují se na tom vědecké týmy nejen v ČR, ale z celého světa. Bohužel ne politici. Jsme přitom jednou z posledních zemí v Evropě, která tak malé děti dále posílá do ústavů.

scénář a režie: Linda Jablonská Kallistová / **dramaturgie:** Rebeka Bartůňková / **výkonný producent:** Roman Blaas / **kreativní producentka:** Martina Šantavá

Publicistika

Premiéry

Českem na koňském hřbetu

Hipostezky, tedy stezky vyznačené a určené pro jezdce na koních, protínají většinu českých, moravských i slezských krajů. A pokud jsou lidé milovníci koní, stejně jako bratři a profesí herci Martin a Ondřej Krausovi, mohou se po nich vydat na vlastních či vypůjčených koních. Tvůrci čtrnáctidílného seriálu měli to štěstí, že jim pro natáčení půjčili v Národním hřebčíně v Kladrubech nad Labem dva starokladrubské hřebce – bělouše a vraníka. Ale oba jezdci museli prokázat, že na to mají, aby bezpečně provedli koně

po hipostezkách i polních a lesních cestách. Diváci nového cyklu se s bratry Krausovými vydají přes panské dvory, staré jízdárny, hrady a zámky. Podívají se do hřebčínů i hřebčinců, poznají plemena koní a zjistí, co znamenalo být kůň v toku staletí. Krausovi na koních přejezdí přes řeku Moravu na Slovensko a navštíví císařský hřebčín, odkud pochází čistokrevná linie starokladrubských běloušů, nebo si vyzkouší jezdecké disciplíny a zkusí na závodě Velké pardubické skočit překážku v sedle anglických plnokrevníků. Mimochodem při zastávce na hradě Křivoklát si připomenou zásadní rozhodnutí, k němuž zde v minulosti při schůzce s panovníkem došlo a jež rozhodlo, že Tribunní skok, dnes Taxisův příkop, zůstane překážkou v dostizích Velké pardubické. I na dalších hradech a zámcích budou hledat historii spojenou s koňmi a objeví pozoruhodné příběhy.

scénář: René Šír, David Fořt / **dramaturgie:** Jaromíra Hüttlová / **výkonný producent:** Petr Morávek / **režie a kreativní producentka:** Jana Škopková / **pořadem provázejí:** Martin Kraus, Ondřej Kraus

Martin Kraus:

V sedle na starokladrubákovi se cítíte, jako byste seděl na gauči

Váš život je hodně spjatý s koňmi. Kde se zrodila tato vaše láska ke koním?

U koní jsem se narodil. Rodiče jsou oba koňáci, takže jsem v podstatě neměl na výběr. Celé mé dětství bylo provoněno koňskými stájemi, takže jsem bral koně jako samozřejmou součást mého života a už mi to zůstalo.

Seriál představí plemeno koně starokladrubského, vůbec nejstarší české plemeno. V čem je výjimečné?

Zejména svojí klidnou a vyrovnanou povahou. Mají velice příjemné

a prostorové chody, takže si v sedle připadáte jak v gauči. A co vzhledu se týče, je to na první pohled hlavně hlava do klabonosu a mohutnější postava bílé či černé barvy.

V Kladrubech nad Labem koně půjčují jiným jezdčům jen výjimečně. Co jste museli dokázat, aby Vám hřebce půjčili?

Museli jsme se ukázat před samotným panem ředitelem Machkem na jízdárně na koních. Po několika minutách zjistil, že koně nám opravdu nejsou cizí.

Na co konkrétně byste diváky České televize pozval?

No samozřejmě na první díl pořadu Českem na koňském hřbetě, a to 9. září ve 21 hodin na ČT2.

Točil jste se svým bratrem. Jak to byla spolupráce?

Je to naše společná premiéra před kamerou, takže si to užíváme. Hlavně máme spoustu možností vyzkoušet si různé koňské sporty, takže se vzájemně štengrujeme a soutěžíme jak malí kluci. Zkrátka je fajn, že mám na place bráchu, protože spolu opravdu umíme blbnout.

Pečení na neděli

Poetické poznávání zvyků, tradic a chutí. Tak by se dal třemi slovy popsat nový pořad, jehož průvodkyní je všem známá vítězka první řady soutěže Peče celá země Petra Burianová. Při svých toulkách

po českém a moravském venkově listuje místními kronikami, rozhlíží se po krajině, vnímá souvislosti a poslouchá vyprávění stařenek, jejich vzpomínky, příběhy a především recepty, podle kterých spolu s pamětnicemi peče. Každá epizoda jejího putování se odehrává v jedné specifické etnografické oblasti. Na pozadí malebného českého

a moravského venkova tak divák získá nespočet rad a tipů nejen k pečení, ale i k životu obecně. Petra přes lokální kontext hledá univerzální témata, která promlouvají ke každému z nás. Sbírá dávné recepty podobně jako Božena Němcová pohádky a ve svém pořadu se pokouší toto dědictví zachovat a předat dál. S mírnou nadsázkou se dá říct, že Pečení na neděli je pořad, který mapuje pekařskou topografii, archeologii a antropologii.

„Vítězka historicky první řady soutěže Peče celá země Petra Burianová je výborná pekařka a dlouholetá sběratelka starých receptů zajímaví se o tradice a folklór.

Hlavně je to ale milá osobnost, která se o své znalosti a zkušenosti ráda a ochotně podělí s ostatními. Jsem moc rád, že to bude právě v našem desetidílném projektu, jehož cílem je provést diváka krajinou provoněnou pečením a moudrostí našich předků, což může divákům v dnešní době ohromně zachutnat,“ říká **Petr Mühl**, kreativní producent

scénář: Petra Burianová, Štěpán Kačírek / **režie:** Štěpán Kačírek, Zbyněk Fiala / **dramaturgie:** Martin Poláček / **výkonný producent:** Klára Dražanová / **kreativní producent:** Petr Mühl / **průvodce pořadem:** Petra Burianová

Petra Burianová:

Česko je koláčová velmoc

Jak je těžké skloubit téma tradic a pečení?

Toto není nikterak těžké. Pod pojmem tradice si já osobně představuji „dědictví našich otců a matek“. Patří do toho vlastně úplně všechno, co pro nás nějakým způsobem zachovali a předali nám dál. Včetně různých řemesel, receptů a rad.

Nevymizely už některé tradice a s tím spojené recepty a postupy?

Tak to rozhodně ano. Ono uchovávat a předávat věci, které už nejsou pro dnešní dobu důležité a platné, je velmi těžké. To se pak o některých věcech dozvídáme třeba už jen z muzejních záznamů. Naštěstí každý region má nějaké ty své nadšence, kteří sbírají a zaznamenávají. Spousta receptů, rad a vzpomínek ale žije stále pouze v samotných lidech, a ti až odejdou, odejdou i ty.

Jak jste skládali mapu, kterou divákům v pořadu představíte?

Mě osobně zaujalo, že naše země je vlastně koláčová velmoc. Koláče se tu pekly odjakživa a sloužily jako sváteční pečivo. No a další zajímavost je, že být se vždy jedná o nějaké kynuté těsto a nádivku, tak region od regionu a někdy i vesnice od vesnice mají rozdílný vzhled, tvar a velikost. Tak vlastně díky našemu pořadu vzniká něco na způsob „koláčové mapy“.

Které poznání nebo setkání pro Vás bylo nejpřekvapivější?

Moc mě baví rozdílnost jednotlivých regionů, ať už jde o kroj, tvar koláče nebo povahy lidí. Některá setkání jsou tak silná, že je mám ještě dlouho v hlavě. Například paní Mařenka, která nezištně udržuje a předává tradice dál a její „Dědictví otců, zachovej nám Pane“. Nebo paní Františka a její recept na dlouhověkost: „Nic si nedělat z toho, co o vás říkají ostatní, jít za roh, zapomenout a odpustit.“

Jak jste si Vy sama našla cestu k tradicím? A jak je předáváte svým dětem?

Asi se s tím člověk narodí. Vždycky jsem chtěla vědět, jak jednotlivé věci vznikají. Později jsem to samozřejmě chtěla i umět. A ten pocit soběstačnosti jen moc osvobozující. Když něco potřebuji, tak si to prostě vypěstuji, vyhovám nebo vyrobím. A taky to souznění s přírodou. Dává nám všechno. A když toho nebudeme zneužívat, dokáže se postarat o hodně z nás. To jsem chtěla, aby děti viděly a aby v tom vyrůstaly. Aby si uvědomily hodnotu lidské práce a přírody. A snad se mi to i podařilo.

Jak vznikl tento pořad? Myslíte, že bez vítězství v Peče celá země by se nerealizoval?

Moje účast v soutěži byla pro pořad naprosto klíčová. Právě tam jsem v rozhovorech řekla, že by se ten trend pečení podle babiček a receptů ze skanzenu měl obrátit k žijícím pamětníkům a že by bylo pěkné jim dát prostor, protože mají co říct. V tu chvíli jsem ještě neměla tušení, jak těžké to bude. Pro ty babičky už nic neznamenají ani peníze, ani sláva a dostat je před kameru byl mnohdy nadlidský úkol. Ale jsou tam.

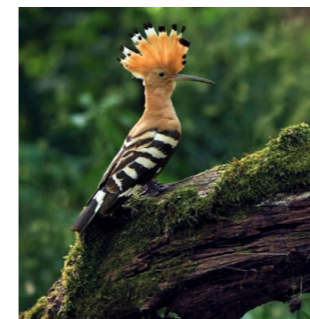
Pokračování oblíbených pořadů

Krajinou domova III

Potřetí a naposledy vstoupí diváci do krajiny našeho domova, aby uviděli, že je svojí pestrostí „nekoněčná“. V první sérii cyklus na konkrétních lokalitách představil osm nejvýraznějších typů naší krajiny – od luhů až k horám –

a diváci poznali mnohé z našich nejvýznamnějších rostlin. Ve druhé sérii byly tytéž typy krajiny rozvedeny do detailů a divákům bylo představeno mnoho volně žijících živočichů naší přírody. Třetí série zpětně všechny tyto typy krajiny pojmenovává a dopovídá jejich příběh na příkladech mnoha desítek dalších lokalit po celé republice. Z rostlin a živočichů se tvůrci tentokrát zajímali o ty běžnější, ale o to typičtější druhy. Prim však stále hraje krajina samotná.

Závěrečná řada nejúspěšnějšího českého dokumentárního cyklu je zaměřená na krajinu, kterou často vnímáme jako všední. V některých dílech je sice stále věnován prostor velkoplošným chráněným územím, ale většinou navštívíme místa, která jsou rozlohou mnohem menší – všelijaké přírodní památky, rezervace i běžnou krajinu. Dvanáct nových dílů doplňuje osmnáct dílů z předchozích sérií do rovné třicítky, čímž se celý projekt uzavírá. Vzniklo tak doposud nejucelenější a nejrozsáhlejší audiovizuální dílo zaměřené výhradně na českou a moravskou krajinu.

scénář a režie: Petr Krejčí / **dramaturgie:** Alice Růžičková
kamera: Michal Matuška, Vilém Šrail, Pavel Vacek / **manažer realizace:** Petr Morávek / **manažer vývoje:** Radomír Šofr

Příběhy 20. století III

V roce 2021 uplyne 80 let od série událostí, které změnilo 20. století: od září 1941 začali být Židé v protektorátu označováni žlutou hvězdou s nápisem „Jude“; v říjnu 1941 odjel z Prahy do Lodže první z mnoha židovských transportů; v listopadu 1941 vzniklo ghetto Terezín. V březnu 1941 bylo rozhodnuto o vybudování vyhlazovacího tábora v Osvětimi. Tyto události znamenaly počátek nejhoršího masového vraždění v dějinách. V roce 2022 to pak bude 80 let od konference ve Wansee (leden 1942), na níž představitelé nacistických úřadů pod vedením Reinharda Heydricha dojednali koordinaci „konečného řešení židovské otázky“, tedy vyhlazení evropských Židů. Následuje 80. výročí počátku deportací slovenských Židů (březen 1942).

V rámci uvedených významných výročí Česká televize nabídne na podzim třetí cyklus Příběhů 20. století, který se pokusí co nejúplněji zmapovat okolnosti a specifika holocaustu v Československu.

scénář a režie: Adam Drda, Viktor Portel
dramaturgie: Rebeka Bartůňková / **výkonný producent:** Roman Blaas / **kreativní producentka:** Martina Šantavá

Adam Drda:

Jako společnost zrovna nevyunikáme ve schopnosti stavět se k minulosti kriticky

Dokážete ze setkání s pamětníky vyzdvihnout nějaký příběh, který Vás extrémně zasáhl?

Na to musím odpovědět obšírněji. Tématem třetí filmové série Příběhů 20. století, kterou připravujeme s Viktorem Portelem, je holocaust (raději bych užíval termín šoa, protože je přesnější, ale už se tak jmenuje slavný film Claude Lanzmanna). Natáčeli jsme několik let (u nás, ale třeba také v Izraeli) obsáhlé rozhovory s lidmi, kteří se buď narodili v Československu nebo jsou jinak spjatí s českými zeměmi – a přežili nacistické vyvražďování Židů. Všechny ty osudy jsou strašlivě těžké a bolestné, všechny mne silně zasáhly, ke všem těm lidem cítím úctu a obdiv, připadá mi tudíž nemožné jeden příběh vydělit a vyzdvihnout ho nad ostatní. Mohu říct, že se ve filmech objeví například Dita Krausová, Dagmar Lieblová, Toman Brod, Michal Efrat nebo Anna Hyndráková - ti všichni byli deportováni v prosinci 1943 a v květnu 1944 z Terezína do tzv. rodinného tábora v Osvětimi-Birkenau. Další lidé, například Chana Malka, Eva Erbenová, Felix Kolmer nebo Helga Weissová-Hošková zažili v terezínském ghettu v červnu 1944 skandální inspekci Červeného kříže a byli pak na podzim odvezeni do Osvětimi. František Lederer byl zavlčen do ghetta v Lodži, Irena Racková do Rigy, Helena Maršíková se do Osvětimi dostala z vesnice na Podkarpatské Rusi, jiní se za války skrývali, mnozí skončili v pochodech smrti a na sklonku války v děsivých podmínkách koncentračního tábora Bergen-Belsen... Je to opravdu hodně osudů a každý je výjimečný. Snad bych ještě doplnil, že se v těch osmi dílech snažíme vylíčit tragédii českých (nebo možná spíš československých) Židů v letech 1938–1945 s mírným přesahem do padesátých let – klademe tedy spíš důraz na celek, než abychom podrobně vyprávěli osobní příběhy.

Před tím, než jste se začal věnovat moderním dějinám a tematice holocaustu jste několik let pracoval jako analytik domácí politiky – co Vás tehdy přimělo k přesunu do minulosti? Bylo Vám už tehdy jasné, že lidé budou zapomínat?

Takhle se to říct nedá. Jako redaktor jsem na přelomu osmdesátých a devadesátých let začal působit v historicko-kulturní revue Střední Evropa, kde jsme se židovskou historií hodně zabývali, měl jsem k tomu tématu od mládí silný vztah, na prvním velkém rozhovoru o holocaustu jsem se podílel už v roce 1995 – tehdy jsme spolu s básníkem Zbyňkem Hejdom navštívili Richarda Glazara, který se v srpnu 1943 zúčastnil povstání v Treblinku a jako jeden z mála přežil. Posléze jsem sice dlouhé roky působil jako politický komentátor, ale současně jsem dělal různá interview a psal texty o minulosti do Revolver Revue, vždycky jsem se věnoval soudobým dějinám, nacismu, holocaustu, vyhnání Němců z Československa, komunistickému totalitarismu. Po pravdě řečeno: nebylo možné psát v Čechách o politice a nezabývat se historií krutého 20. století, která tu zemi naprosto změnila - a není to možné ani dnes, protože ta minulost není uzavřená, soustavně proniká do veřejného života. V roce 2006, kdy skončilo vysílání české redakce BBC, kde jsem pracoval, se mi naskytl možnost dělat soustavněji dokumentaristiku – začali jsme s ředitelem občanského sdružení Post Bellum Mikulášem Kroupou dělat rozhlasové Příběhy 20. století, z těch se pak vyvinul archiv Pamět národa.

Mělo na fakt, že se tato řada bude věnovat holocaustu, vliv také to, že ve společnosti můžeme stále pozorovat stoupající nacionalistické tendence?

Nemyslím, že by v Čechách a vůbec ve Evropě dramaticky narůstal agresivní nacionalismus. Stoupá antisemitismus, například ve Francii nebo v Německu, ale to je spíš spojené s dlouhodobou předpojatostí zpravidla levicových intelektuálů vůči Izraeli a s islamistickým fanatismem. My se teď holocaustu věnujeme z jiných důvodů. Za

prvé má česká společnost vůči přeživším dluh: v době komunismu bylo to téma nežádoucí, téměř se o něm nemluvalo, a dodnes je holocaust do značné míry vytěsněn z moderní české historie. Kdybych to měl vyjádřit zkratkou: stalo se to, je to hrozné a smutné, ale stalo se to „těm Židům“. Když je výročí vyvražďení Lidic, většina politiků se k tomu vysloví (nechám stranou, jak kvalitně), ale když je výročí zavraždění 3792 lidí v rodinném táboře v Birkenau, to se stalo v noci z 8. na 9. března 1944, nefekne skoro nikdo nic, víc prostoru má v masmédiích MDŽ. Přitom Židé byli stejní českoslovenští občané, jako všichni ostatní, nebyla to žádná „cizí skupina“, tak je vnímali jen antisemité. A za druhé: letos v říjnu uplyne osmdesát let od chvíle, kdy z protektorátu začaly jezdit transporty. Dnes už je naživu jen pár lidí, kteří to prodělali jako malé děti, a já si myslím, že až tu svědkové holocaustu nebudou, tak se něco zásadně změní. Dokud ty lidi můžeme navštěvovat, naslouchat jim, běžně se s nimi setkávat, je židovská tragédie také naší žitou zkušeností - pro další generace už to bude skutečně minulost, tedy ne tak intenzivní, stále přítomné varování, čeho jsou lidé schopni a co dokážou provádět.

Vy se zabýváte zločiny totality dlouhodobě – existuje nějaké vysvětlení proto, že je někteří lidé mají neustále tendenci zpochybňovat?

Vyvražďování Židů se v Čechách, myslím, moc nepochybně, spíš bych řekl, že to téma málokoho do hloubky zajímá, ale o tom jsem už mluvil. V Čechách je to se vztahem k minulosti obecně velmi složitě: pokud jde o holocaust, spousta lidí žila v představě, že se „nežidovští Češi“ chovali k pronásledovaným Židům za nacismu příkladně, ale ono tak jednoduché nebylo a je asi těžké to přijmout. Za druhé republiky, tedy ještě před okupací, se vydral na povrch dost obludný český antisemitismus, exilová reprezentace se osudům Židů nijak zvlášť nevěnovala, po válce se mnoha lidem nechtělo vrátet majetky těm, kteří přežili vyhlazování... Je to velice složitá otázka, nechci tu rozhodně vzbuzovat dojem, že Češi patřili k nejhorším antisemitům nebo že se dokonce nelišili od nacistů, to by bylo absurdní - jen si myslím, že se nevymykali z evropského průměru. A věcně vzato, jako společnost zrovna nevyunikáme ve schopnosti stavět se k minulosti kriticky: bylo to vidět, když se v devadesátých letech otevřelo téma poválečného vraždění a vyhnání dvou a půl miliónu Němců, je to vidět i dnes na problematickém vztahu ke komunistickému režimu, na neustálé snaze nějak obhajovat komunistické ideologie, literáty, funkcionáře, zkrátka celý ten ničemný systém. Nacistická propaganda na nás působila nějakých šest sedm let, komunistická propaganda desítky let – bylo by naivní si myslet, že nepůsobila úspěšně.

Mein Kampf vyšel v Německu v roce 2016 po sedmdesáti letech – jaký jste na to tehdy měl názor? Byla tehdejší cesta kritického vydání s poznámkami správná?

Obecně si myslím, že se žádné knihy nemají znepřístupňovat a zakazovat, dokonce ani tak strašné knihy, jako je Hitlerův Mein Kampf – činí je to nesmyslně vzácnými, lidé se vždycky shánějí po tom, co je tabuizováno. Navíc bez znalosti toho Hitlerova spisu je v podstatě nemožné pochopit nacistickou ideologii a porozumět tomu, jak zásadní místo v ní zaujímal právě tzv. konečné řešení židovské otázky. Když vyšel Mein Kampf před časem česky, zastával jsem názor, že se to má zarazit, protože je nemravné dělat z takové věci nakladatelský byznys. Dnes se na to dívám jinak: první vydání takové věci způsobí poprask, pak se už se o to většinou zajímají jen odborníci (a jistě, také asi nějakí neonacisté, ale ti by si to opatřili stejně). Čili Mein Kampf v kritickém vydání – proč ne? Důležité není tu knihu utajit, to se stejně nikdy nepovede, důležité je, aby se nejen ve školách, ale vůbec ve veřejné debatě dostatečně vysvětlilo, co je ta kniha zač, k jak strašlivé katastrofě přispěla.

Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli IV

Podzimní pokračování pořadu Co naše babičky uměly a na co my jsme zapomněli nejdříve ze všeho připomene, co dělali naši pracovití předkové během říjka prázdniny. Léto i podzim se kdysi dávno nesly ve znamení příprav na zimní měsíce, a tak

v pořadu budou po vzoru babiček a dědečků hospodařit na loukách, na zahrádce i v sadu. Na razsochách nasuší voňavé luční seno, otrhají třešně a višně starých odrůd a podívají se na místa, kde se lidé znovu učí hospodařit s vodou tak, aby jim na pozemku zůstávala a prospívala všemu okolo. Budou se radovat z darů přírody a v kuchyni připraví nejrůznější lahůdky, jako kachní prsa na třešních, višně naložené do kakaa nebo candáta po mlynářsku, a ochutnáme kdysi oblíbené šneky po pražsku. Na moravském Slovácku budou vyšívat, oblékat krásné místní kroje, péct překládané koláčky a pobudou v nabilené chalupě ozdobené tradičním modrým pruhem. Vyudí si voňavý buček, připraví domácí paštiku s bylinkami a ve sklípku ochutnají vínečko bílé i rudé. Budou také včelařit, vyrábět sladoučké domácí likéry i řízné octy do babiččiny spíže. Už od první zářijové neděle se na své diváky opět těší i moderátoři Tereza Hátleová a Petr Pěkník.

scénář a dramaturgie: Michaela Učňová / **režie:** Vít Karas
kamera: Tomáš Nováček / **manažer realizace:** Petr Morávek
manažer vývoje: Radomír Šofr / **pořadem provázejí:** Tereza Hátleová a Petr Pěkník

Bydlet jako... V

Pátá řada lifestylového magazínu Bydlet jako... navazuje tematicky na předchozí série, ve kterých tvůrci sledují zařizování interiérů v nejrůznějších jasně definovaných stylech sahajících od čisté klasiky až po minimalistickou modernu. Tým renomovaných designérů s herci Janou Strykovou a Romanem Zachem provázejí majitele bytu od fáze „to se mi líbí“ až k fázi „tady je mi dobře“.

scénář: Petra Lövy Matušková / **režie:** Martin Hammerschlag / **dramaturgie:** Kamila Teslíková / **kamera:** Jakub Fabián / **výkonná producentka:** Olga Grossmannová / **kreativní producentka:** Lenka Poláková / **pořadem provázejí:** Jana Stryková a Roman Zach

Všechno, co mám ráda

Česká televize i na podzim uvede čtrnáct nových dílů hobby magazínu s aktivními a tvůrčími moderátorkami, které se nebojí experimentovat a rády tvoří. Stejně jako řada diváků žijí aktivně, řeší problémy a výzvy, které před ně život staví. Stejně jako ostatní jsou vystavovány desítkám zkoušek, výzev, reálných problémů, které přinášají rodinný život, dům, zahradu, cestování, prostě běžný život. Cílem je vytvořit domov, do kterého se všichni rádi vracejí.

scénář: Jaroslava Timková / **dramaturgie:** Ladislava Jírová / **manažer realizace:** Petr Morávek / **manažer vývoje:** Radomír Šofr

Krotitelé dluhů V

Další řada úspěšné docureality bude vycházet především z problémů, do kterých se dostali lidé během probíhající krize spojené s nemocí covid-19. Tvůrci pořadu se zaměří nejen na firmy, ale především na příběhy obyčejných lidí,

kteří se nacházejí v situaci, do které se může dostat každý z nás. Finanční gramotnost je něco, co by se mělo vyučovat na základní škole a mnohde se už tak děje, přes to přese všechno se stále najdou tací, které situace s pandemií zlomila. Cesta ven se hledá jen velmi těžko. Finanční poradci tak dávají všanc své zkušenosti i osobní empatie, aby ze svízelné situace lidem pomohli. Nutno podotknout, že ne vždy se jim podaří návyky některých respondentů změnit, ale i tak mohou jejich rady pomoci divákům nebo někomu z jejich okolí, kdo je na tom podobně.

„Mám z lidí a situací natáčených v rámci reality formátu Krotitelé dluhů silný pocit, že covid pandemie znamená přelomový okamžik způsobu, jak jsme žili. Ti lidé a firmy, kteří buď měli štěstí, že se živí tím, co nová situace nezadusila nebo naopak podpořila, se z dluhů dostali celkem snadno. Stejně tak si poradili i flexibilní typy, kteří se nebáli životní a profesní změny. Problém je tam, kde jsou lidé, kteří nemohou nebo nechťejí, třeba z důvodu rodinné tradice, změnit svou práci. Mnohé ještě před dvěma lety nezpochybnitelné jistoty podnikání covidem pomínuly. Krotitelé dluhů jsou zprávou o lidských osudech v příliš převratné době,“ říká kreativní producent **Dušan Mulíček**.

dramaturgie: Richard Komárek / **výkonný producent:** Pavel Plešák / **kreativní producent:** Dušan Mulíček

Herbář IX

„Byliny jsou kořením nejen pokrmů, ale i života. Dokážou zmírnit různé neduhy, vyléčit nemoci, povzbudit i šířit radost svou vůní a barevnými květy,“ říká **Kateřina Winterová**, autorka televizního pořadu Herbář, který se

v říjnu 2021 vrací na televizní obrazovku ČT1 už podeváté. Již mnohokrát nastolila Kateřina trend, který v následujících letech začal rezonovat společností, až se stal její běžnou součástí, např. dýně, biopotraviny, zdravé potraviny z čisté přírody, alternativní druhy mouky a olejů či používání široké palety koření

i v českých pokrmech. V neposlední řadě zvýšila zájem o domácí vaření a tradice a historii našich předků.

Letošní devátou řadou Herbáře se rozhodla vzdát hold léčivým bylinám. Diváky zavede do barokního hospitalu Kuks, který na přelomu 17. a 18. století vystavěl František Antonín Špork jako svou rezidenci, lázně i klášter, s péčí o nemocné a přestárlé veterány. Dodnes zde sídlí druhá nejstarší barokní lékárna v Evropě U Granátového jablka a lze tu navštívit lékárnické muzeum.

„Společně s botanikem Jiřím Pirnerem vás provedu zdejší a také nejkrásnější evropskou bylinnou zahradou, založenou v původním libosadu. Představíme vám ohromující pestrost tuzemských i cizokrajných bylin a jejich léčivé účinky. Vypravíme se na jedinečná místa naší krásné země, kde rostou divoké byliny a bují čistá příroda,“ dodává **Kateřina Winterová** a dramaturgyně **Lada Macurová** pokračuje: „A ani devátá řada Herbáře se samo sebou neobejde bez skvělých receptů. Mnoho bylin, které Kateřina nasbírá, použije do vaření a pečení dobrot pro malé a velké, od pečení přes chleby s Maškrtnicí, bylinné oxymely až po cukroví Leoše Janáčka. Nebude chybět ani oblíbená rubrika Jídla ze skanzenu, Kateřina totiž objevila další nečekané poklady! A také letos se diváci mohou těšit na regionální okénko, s lidmi, kteří do výroby svých produktů vkládají radost, lásku a pokoru.“

scénář: Kateřina Winterová, Jaroslav Včela / **režie:** Jaroslav Včela / **dramaturgie:** Lada Macurová / **producent:** Miroslav Včela / **manažer realizace:** Viktor Průša / **manažerka vývoje:** Lucie Kapounová / **průvodkyně pořadu:** Kateřina Winterová

Bedekr V

Bedekr je zábavný cestopis s konkrétními radami a tipy pro cestovatele. Pro sedmou řadu autoři zvolili Polsko. Průvodci pořadu Jitka Ježková a Martin Písařík vyrazí do Polských Tater, které Čechům nejsou tak známé, ale mezi Poláky si drží pověst nejlepší horské destinace pro horskou turistiku a zimní sporty. Spolu se vypraví také do hlavního města, do Varšavy.

V díle z adventní Vratislavi navštíví Martin Písařík známé adventní trhy, ochutná pivo z místních pivovarů, zaměří se na tradičního lampaře, který ručně rozsvěcuje pouliční lampy, a navštíví také místní zoo nebo okouzující stálou výstavu vláčeků. V Poznani si vyzkouší pečení svatomartinských rohlíčků – tradiční poznaňské sladké pochoutky. V Krakově Martin představí klasické atrakce města, ale zároveň slibuje, že přidá i něco navíc. Divákům ukáže i Katovice, které jsou označovány na černou perlu Slezska. V epizodě věnující se Štětínu se vykoupe ve studeném Baltu, navštíví muzeum Slovanů a Vikingů a prohlédne si dvě řeky, které ústí ze zálivu do moře. Svoji cestu už potom nasměruje do Štětína. Nejdřív vysvětlí, jak to bylo s naším vlastnictvím zdejšího přístavu, ukáže dvě hlavní památky města – terasy a zámek, ochutná slavnou konzervu a hlavně si koupí vstupenku do nejstaršího kina na světě.

Jitka Ježková zase divákům představí kouzlo Krkonoš z polské strany. Projede historický Gdaňsk, lázeňské Sopoty a modernistickou Gdyni. Ty tvoří konurbaci, které se tu říká Trojměstí. Navštíví také Podlesí, asi nejchudší i nejrozmanitější část Polska. Vydá se po místních cestách do širokého okolí, aby poznala pravoslavné kláštery, navštívila tatarskou menšinu v Krušňanech, kde ochutná zdejší jídlo, vejde do dřevěné mešity a objeví i tatarský hřbitov. Divákům představí známou ulici Piotrkovská v Lodži. Uvidí různorodé stavby, zajímavé průchody, spoustu soch a dalších výtvarných počinů. Zjistí, jak si v Lodži poradili s přetvořením staré manufaktury na moderní obchodní centrum, nevynechá ani palác židovského průmyslníka Izraele Poznaňského, který stojí hned v čele manufaktury. V Toruni upeče Jitka perník a zaměří se na architekturu města, chráněnou organizací UNESCO.

scénář: Jiří Pavlískovec ml. / **režie:** Otto Kallus, Vít Procházka / **dramaturgie:** Michaela Fialová / **manažer realizace:** Petr Morávek / **manažer vývoje:** Radomír Šofr / **průvodci pořadu:** Jitka Ježková a Martin Písařík

Martin Písařík:

Polskému pivu bych se spíš vyhýbal

Jak byste srovnal práci na Bedekru s Vaším loňským cestopisným počinem Po jedné stopě?

Na Bedekru si užívám ten „komfort“ velkých měst. Mám jasně daný scénář i plán a kolem sebe režiséra a štáb a na cestě jsme jen pár dní. V cestopisu Po jedné stopě se vydáváme trochu napospas daným zemím a lidem a cestujeme měsíce. Je to pro mne ale příjemné propojení různého typu cestování, poznávání a předávání informací či pocitů našim divákům.

Jak se Vám v Polsku líbilo? Jsou na našem sousedovi vidět nějaké kulturní a společenské shody s námi? V čem jsou naopak naše národnostní naturely jiné?

Poláci se o nás při natáčení skvěle starají. Je vidět, že jim opravdu záleží na tom, jak budeme jejich zemi vnímat. V tom jsou rozhodně dál než trochu líná a lhostejná česká nátura. Umějí využít

evropské dotace, a tak mají báječnou dálniční síť. Stále se vracejí ke kruté válečné minulosti a je asi dobře na to nezapomínat.

Je nějaká rada, kterou byste pro potenciální cestovatele do Polska vypíchl?

Asi aby se podívali na Bedekr a nechali se inspirovat. Polsko má co nabídnout a je škoda něco minout. Pivu bych se spíš vyhýbal a „dietáři“ budou muset trochu hledat, kde se najíst, ale Poláci nás obecně mají rádi a to je pro cestovatele nebo turistu to nejdůležitější.

Kromě toho, že jste dabér, moderátor a především herec, jste také hudebník – zaujalo Vás něco z polské muziky? Dají se tady vystopovat nějaké shody s českou hudbou?

Popravdě jsme se s hudbou tolik nesetkali, ale je tam vliv folkloru a samozřejmě pop a disco. Shoda by se našla určitě v období bigbitu či v tzv. „tvrdé“ muzice a samozřejmě v silné tradici vážné hudby.

Jste vášnivým cestovatelem, už jsme zmínili Po jedné stopě – jakou další destinaci byste rád navštívil?

V současné složité době bych jel, popravdě, kamkoliv. Líbí se mi (covidem trochu vynucený) trend poznávat naši zem nebo cestovat po evropských destinacích. Ale dálky mě stále lákají. Tak uvidíme.

Na podzim v kině

Jednotka intenzivního života

Ač lékaři Ondřej a Kateřina pečují o své pacienty ze všech sil, jejich smrti zabránit nedokážou. Jako vedoucí oddělení paliativní péče VFN čelí nevyhnutelnosti konce, těžkosti jim ale způsobuje spíše doba nepřeborných možností prodlužování

lidského života, kdy se smrt stala společenským tabu. Dokumentaristka Adéla Komrží s empatií sobě vlastní ukazuje, že zatímco zemřít nelze dobře nebo špatně, kvalitu života nemocných lze zlepšit vždy.

„Když se něčeho bojím, tak musím jít blíž, ne utéct. To je můj vyrovnávací mechanismus, nad nímž nemám moc velkou kontrolu. A tak mě k filmu vlastně přivedl strach... To, jak se vyrovnáváme s konečností, jsem poprvé začala obrazově zkoumat v jednom dílu cyklu České televize Nedej se. A postupně jsem pronikala do dějin i současného lékařského systému,“ říká **Adéla Komrží**.

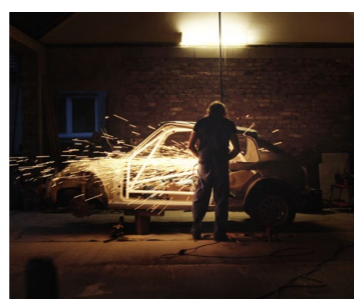
režie: Adéla Komrží / **kamera:** Prokop Souček / **producent:** Nutprodukce / **koproducenti:** Česká televize – kreativní producentka Věra Krincvajová, FAMU, UPP / **podpořil:** Státní fond kinematografie a nadační fond Abakus / **vystupují:** vedoucí lékaři a zakladatelé paliativního týmu MUDr. Kateřina Rusinová, Ph.D. a MUDr. Ondřej Kopecký

distribuční premiéra **1. 9. 2021**

Láska pod kapotou

Odhodlaný padesátník Jaroslav má v životě dvě vášně. Rychlá auta a školní lásku Jitku, která mu po zpackaném manželství vrátila naději a chuť jít dál. Jitka, služebně nejstarší autokrosová řidička v Čechách, by sotva našla lepšího mechanika a kouče, než je Jaroslav. Ten pro ni znovu a znovu staví z ojetin závodní auta a společně doufají ve vítězství. Sportovní klání je jen kulisou pro skutečný „závod života“, ve kterém pár zatím nepatřil mezi favority. Frustrace a deziluze minulosti tak mohou nabrat překvapivý směr. Režisér Miro Remo přichází s příběhem z moravsko-slovenského pohraničí, kterému nechybí drama ani humor.

„Se scenáristou Jurou Šlaukem jsme si řekli, že by bylo fajn natočit film, který by se vymykal n a r a t i v n í m postupům zdejší dokumentární scény. Chtěli jsme se vymanit

z prostředí sociálního dokumentu a natočit žánrový dokument. To byl výchozí nápad. Například z prostředí automobilových závodů. Hledali jsme život o závod a našli jsme závod o život,“ říká **Miro Remo**.

režie, kamera: Miro Remo / **producenti:** D1film, Arsy-Versy / **koproducent:** Česká televize – kreativní producentka Věra Krincvajová, RTVS / **podpořil:** Státní fond kinematografie, Audiovizuální fond

distribuční premiéra **16. 9. 2021**

Sny o toulavých kočkách

„Brácho, víš, co mě vždycky zajímalo? Jak tě napadne to, co máš nakreslit,“ ptá se režisér David Sís svého staršího bratra Petra hned z počátku filmu. Odpověď nezazní hned, ale možná ji najdeme ve snímku, jenž mapuje neobyčejně úspěšnou kariéru talentovaného a všestranného výtvarníka, jehož díla neznají hranic věkových ani geografických.

„Film byl vždycky můj hlavní zájem a spousta těch knížek, které jsem udělal, se měly stát filmy, ale nikdy k tomu nedošlo,“ prozradil výtvarník **Petr Sís**. „On sám vlastně někdy neví, jak ty obrázky dělá, jak ta fantazie a tvorba funguje. Takže se to snažíme zjistit,“ říká režisér **David Sís**.

scénář a režie: David Sís / **kamera:** Vít Bělohradský / **producent:** FRMOL / **koproducent:** Česká televize – kreativní producentka Věra Krincvajová / **podpořil:** Státní fond kinematografie

distribuční premiéra **4. 11. 2021**

Manželství

Vztah Češky Zdenky a Pákistánců Tabiše se zrodil online při hraní počítačové hry „Farmville“. Ti dva spolu nejprve hospodařili na virtuální farmě, jenže vzájemné zalévání cibule a rajčat postupně přerostlo v romanci a nakonec i svatbu. Více než pět let od svatby byli však Zdenka a Tabiš nuceni prožívat své manželství téměř výhradně prostřednictvím internetu, neboť Tabišovy žádosti o vízum do České republiky opakovaně narážely

na nedůvěru českých úřadů. Po letech online vztahu došlo k nečekanému obratu a Tabišův i Zdenčin sen o společné domácnosti v české Aši získal konečně naději stát se realitou.

„Láska za časů FarmVille, manželské etudy digitálního věku, virtuální dálnice z Aše do Karáčí. Love story Češky Zdeňky a Pákistánců Tabiše je fascinujícím příběhem lásky, která boří hranice, náboženské systémy, věkové rozdíly i handicap,“ řekl o dokumentu programový ředitel AČFK **Jan Jílek**.

režie: Kateřina Hager & Asad Faruq / **producent:** Bohemian Productions / **koproducenti:** Česká televize – kreativní producentka Alena Müllerová, Circus Lion Pictures / **podpořily:** Státní fond kinematografie a program EU Kreativní Evropa MEDIA

distribuční premiéra **9. 9. 2021**

KIRU

příteli

Kontakt pro média

Daniel Maršalík

Mob.: +420 606 464 922

daniel.marsalik@ceskatelevize.cz

© Česká televize 2021

www.ceskatelevize.cz